

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

In Dominicam Resurrectionis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

muranda de se crucifigendo : de debellandis Christi inimicis, Diabolo, Mundo, & Carne : de perseverantia, & constantia, & clavis in cruce : De nostra omni spe, amore, & glo-

riatione : in qua cogitatione immori volumus; in osculo, & complexu Crucifixi : à quo omnem benedictionem in hac vita, & in æterna speramus, Amen.

DOMINICA RESURRECTIONIS. CONCICIO.

Christi Resurrectionem planè probatam esse ostenditur.

Resurrexit, non est hic. Marci 16.

REFERT ex Varrone S. August. lib. 18. de Civit. cap. 5. Apim Regem Argivorum profectum in Ægyptum ibi esse defunctum, & ab Ægyptiis donatum divinitate; cultum autem in sepulchro, cum nondum ei templum ædificatum esset, & ex voce Soros quæ sepulchrum significat, & ex Apis vocabulo, unum nomen fuisse compositum, Sorosapis; & ut fieri assoleret, una litera mutata, Sorapis & Serapis dictum fuisse. Carterum capitali lege sancivere, ne quis Apim defunctum fuisse, aliquando diceret: Vnde deinceps in omnibus Serapidis templis statuam Harpocratis, seu hominis digito labia comprimentis erexerunt, ut indicarent eum de Apis divinitate ageretur, mirum esse debere de sepulchro ipsius, silentium, quia nihil magis à divinitate alienum, quam mors & Sepulchrum. Stulti planè, qui cum silentium de sepulchro indicarent, nominare suum Deum non poterant sepulchri mentione, eum non Apim dicerent, sed Serapim hoc est Apis sepulchrum: atque solo nomine probarent non esse Deum. Ita S. Petrus Act. 2. ut ostenderet Davidem minorem fuisse Chri-

sto, de eius sepulchro, & morte meminit, his verbis: *Viri fratres liceat audenter dicere ad vos de Patriarcha David, quoniam defunctus est, & sepultus: & sepulchrum eius est apud nos usque in presentem diem: porro illud non vacuum; sed in quo corpus Davidis asservaretur, ut scirent fuisse tantum hominem mortalem. Sed ubi agitur de Christi divinitate, non modo non siletur de eius sepulchro, sed sepulchrum eius ostenditur: Videte locum, ubi positus erat Dominus: Vnde in eo sepulchro spectantur Angeli, qui ut ostenderent ait, Chrysol. Deum fuisse sepultum ad sepulchrum tanquam apud cælum manebant. Nam, ut ait Chrysol. serm. 75. factus est lapis, vas Angelicæ sessionis, schola vitæ; qui à ludæis ad mortis januam, ad cineris servitium, ad triste silentium fuerat constitutus. Vnde magna probatio divinitatis Christi est vacuum eius sepulchrum, & eiusdem Resurrectio, secundum illud, *Surrexit, non est hic.* De qua probate aggredior eam a deo plane & liquido confirmatam esse, ut nemo nisi qui careat ratione de ea dubitare possit: verum id antequam aggrediar opem Virginis implorabo. AVE MARIA.*

Sicut post acerbitatem vimque hyemis, videmus cum oblectamento amœnitatem veris, vestiti ornatique omnibus naturæ venustatibus: Sicut post tempestatem horribilem, quæ cœlo iracundiam movit, maris fluctus subvertit sursum deorsum, undas permiscuit cum terrâ, orbisque universitatem in communem seditionem compulit, nihil jucundius est quàm cœlam apertum aspicere lumine radians, complanatas undas, quietum & æquabile Oceani marmor, & cum terra mare concordia devinctum: Sicut post civilia bella, terroremque armorum, suavissima rerum omnium atque optatissima pax existit, voluntatum consensus & urbium securitas: Sicut populis sub polo degentibus, post sex noctis menses, dimidiamque desperationem diei, cœlum Solem restituit ac lucem, quæ faultis acclamationibus hilaritatis, sexcentisque gaudij testificationibus excipitur: Eodem modo post crudelem cruentamque Passionem Filij Dei, succedit adestque ipsius triumphans, luminosa profus, ac omninò gloriosa Resurrectio, post plagas sanitas, post dolorem lætitia, post tormenta delectatio, post contemptum gloria, post certamen victoria, post captivitatem libertas, post stragem triumphus, post mortem vita, post sepulchrum cœlum: *Conscidisti saccum meum, & circum dedisti me lætitia: Quod S. Gregor. Nazianz. ad exclamandum inducit, Orat. 42. Pasch. Domini, Pascha dicam, τὴν γὰρ τελευτὴν, est enim honor Trinitatis: Pater enim suscitavit Filium, Filius resurgit à mortuis, & auctor huius novæ vitæ fit Spiritus Sanctus, secundum illud apostoli, per Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri. Vnde si S. Epiphanius credimus, hæc celebritas est festorum omnium nobis Princeps, totius mundi festivitas, renovatio, & salutare: Eidem festum est omnium festorum, *ἡ ἀναστάσις, & ἀναγέννησις,**

vertex, & veluti arx: Ut est Nazianzeno magna victima, & dies omnium maxima & de ea ex sententia Nysseni, dixit Propheta, neque diem esse, neque noctem: cum sic locutus est Zacharias c. 14. *Erit dies una, quæ nota est Domino, non dies neque nox: Et in tempore Vesperis erit lux:* Etenim non dies, quoniam cœpit ante ortum solis, neque nox fuit quæ tantum luce Redemptoris respicendur: sed fuit dies, quam fecit Dominus. Itaque, ut pergit Nazian. hæc est nobis festivitatum festivitas, & celebritatum celebritas, tanto cæteris omnibus, non solum humanis, & humi defixis, sed usque ipsius Christi sunt, ac propter ipsum celebrantur, superior, quanto Sol stellas antecedit. Vnde non mirum si ad eam celebrandam, omnia concurrant, Inferi, Sepulchrum, Mortui, Videntes, Superi, Angeli. Inferi propter libertatem, Sepulchrum propter mortis spolia, Videntes propter gloriam, Superi propter lumen, Angeli propter Regem, Sed ne omnia Doctoris eloquentissimi ornamenta persequar, illud pro omnibus dixisse sufficiat, hanc esse rerum omnium centrum, atque finem: Etenim ut ait Nyss. orat. 1. in Pascha, Si quæ est Patriarcharum benedictio, divino spiritu confirmata, si quid veritatis, historiarum veterum ænigma a portenderant, si quid magnum, prophetarum oracula pronuntiant, ea omnia hodierno munere continentur unde nobis non aliter, quàm si spectaculo nobis proposito, lumen, ex innumerabilibus facibus constatum, perstringeret aciem oculorum, omnis Christi benedictio, tanquam lux per se fulgens, magnum hunc animis nostris splendorem ex multis variis Scripturæ radiis convenientem emittit. Aludic fortasse ad pharum illam mirabilem, quæ hoc ipso die accendebatur, de qua meminuit Natalius in Hadriano: Erat autem ingens candelebrum mirabili opere confectum insigni artificio, quod à lumine templi tholo

in Crucis effigiem, pendeat, quod candelas mille trecentas & septuaginta continebat. Vnde mirum quod ait S. Athanas. orat. 2. de Resurrect. Christum suscitatum ex mortuis, totam mortalium vitam, unum Festum reddidisse.

At veritus ne me latitia efferat, & ne sermonem hunc minus fluctuosum efficiam, utilitatem potius quam oblectationem spectans, contraho me ad probationem huiusce propositionis, quæ sola sermonis mei argumentum futura est, omnium scilicet mysteriorum fidei nostræ, nullum esse, quod pluribus probationibus magisque convincentibus confirmatum nobis fuerit, quam mysterium Resurrectionis Filii Dei: Vnde fit ut S. Paulus illud tanquam doctrinæ suæ fundamentum cõstituat. *Tradidi enim vobis, in primis quod & accepi quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris, secundum Scripturas: & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die secundum Scripturas.*

1. Probatio est. Quia omnem dubitandi occasionem sustulit, ita ut omnis qui non crediderit sit inexcusabilis. Etenim inter omnia, tria præcipuè difficultatem facere potuissent,

1. An verè mortuus. Nam non resurgit nisi quod mortuum est. Et ita multi negarunt varias factas Resurrectiones.

2. An eius corpus clanculo ablatum fuerit, ut ita populis imponeretur. Et hoc fuit impiorum Sacerdotum cum senioribus congregatorum consilium, qui copiosam pecuniam militibus dederunt, dicentes: *Dicite quia discipuli eius nocte venerunt: & furati sunt eum nobis dormientibus* Et ut subiicit Marth. cap. ult. *Divulgatum est verbum istud apud Iudeos, usque in hodiernam diem.*

3. An ab alio suscitatus esset eius corpus. Nã si hoc esset non ex eius suscitatione rectè probaretur eius divinitas, quippe qui non sua virtute sed aliena esset suscitatus.

Quoad 1. ut scires verè mortuum, 1.

probatum ex testimonio Centurionis qui accersitus à Pilato testatus est vere esse mortuum, 2. ex effusione totius sanguinis & aquæ ex Christi latere. Nam totus sanguis effusus est, ac post sanguinem, aqua, ut scires nihil sanguinis relictum esse etiam ferro viscera scrutante, quod accidit post ictum lanceæ. Certè vita in sanguine est. Itaque, ne vitam retinuisse videretur totum sanguinem fudit: semper aliquid sanguinis hæret in corde, sed ne aliquid superesset, voluit lancea cor dividi, ut sicut loquitur S. Cyprianus de duplici Martyrio, quidquid resederat in corde sanguinis emitteret: In cuius rei figuram Job in afflictione sua scidit vestimenta sua quod exponens S. Chrysost. Homil. de Job & Abraham, sic habet: *Dirupit vestem non ingratus, neque indignam vocem emittens, sed insultans diabolo, & in expugnabilem eius, qui omnia abstulerat, rapacitate confundens, unam, quam habebat vestem, & qua indutus erat, dirupit, ac deposuit, gloriatus contra tentantem; & ei ostendens, quod maiora illis sustinere queat.* Ita Christus, postquam Judæi & milites, omnem sanguinem exhauerunt, reliquum cordis sanguinem mortuus miraculo emisit, & aquam post sanguinem, ut nemo de morte dubitaret: Vnde S. Joannes post huius rei narrationem subdit. *Et qui vidit testimonium perhibuit, & verum est testimonium eius, quia scilicet fuerat testis oculatus: Et ille scit, quia vera dicit, & ut vos credatis; Certè cum multa quæ viderat Joannes, ea narrasset, huius tamen rei particulare adhibet testimonium ex visu propter rei momentum.*

Quoad 2. Ne forte aliquis putaret Christi corpus ab apostolis fuisse sublatum, ut impii Judæi calumniam fecerunt, factum est divina Providentia ut ipsi custodiam militum adhibuerint, ne si alii adhibuissent, fraudè factâ dicerent: Ad hæc ut sigillo suo sepulchrū munit, eodem sensu quo ille impius dixit Sap. 5.

Non

Non est reuersio finis nostri, quoniam consignata est. Quod autem causati sunt Judæi, dormientibus custodibus, discipulos Christi corpus eius furatos esse; pulchrè redarguit Augustinus in Psal. 63. Dormientes testes adhibes, verè tu ipse obdormisti, qui scrutando talia defecisti. Verè enim defecerunt scrutantes scrutationes, consilia mala. Itaque corruptos pecunia custodes ait Matth. cap. 28. Et divulgatum est verbum istud apud Iudeos usque in hodiernum diem: Sed præclare Sedulius Poëta hos custodes exagitat: Tam grandem lapidem silentio volvi non potuisse, ut dormientes non excitarentur, aut aliquis eorum, qui cæteros excitaret, atque inclamaret: Nihil fuisse causæ, cur corpus ligatum tot vinculorum voluminibus solveretur, & linteamina relinquere in sepulchro separatim immoluta, & sudarium commixtum.

anne beati

Corporis ablato, velocius esse putavit Solvere contactum, quam devecere ligatum; Cum mora sit furtis contraria? cautius ergo Cum Domino potuere magis sua lintea tolli; Mentitia est vox sana sibi: Tamè ista figuram Res habet egregiam: Judæis constat ademptum, Quem nos devoto porramus pectore Christum.

In quo Divinam admirare providentiam, nam ut notat Chrysostr. Homil. 90. in Matth. ipsi vel inviti operam navarunt veritati: Si quidem ipsi Pilatum adierunt, ipsi petierunt, custodiam; Pilatus autem noluit, ut soli milites obsignarent, ne fraudem postea incularent, sed voluit ut ipsi facerent: Nec voluit eis milites prætorianos dare, sed suis uti voluit, unde ait: *Habetis custodiam, ire, custodite sicut scitum, illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus: Quare cum inculant custodes dormientes, ridiculi sunt: Etenim quando volunt discipulos defuncti corpus abstulisse: An Sabbato? Sed quare*

one, cum lex prohiberet accedere? Quod si legem neglexerunt, quomodo, cum essent adeo timidi, eo ire ausi sunt? Sed quomodo aliis persuadere eius resurrectionem, quam ipsi falsam scirent? Jam quali fiducia, pro mortuo stare auderent, & quam ab eo sperare mercedem? Qui adhuc viventem, & tantummodò comprehensum videntes aufugerunt, ijne post mortem, si non resurrexisset, erant audacter pro illo locuturi? & cuiam quæ dixissent forent verisimilia? Oportuisset igitur ut finxissent, quæ nec ipsi ausi essent fingere, nec si sapuissent, voluissent. Nam cum sæpè promississet se resurrecturum, jam si non resurrexisset, planum est quod ipsi decepti, & à tota gente, propter ipsum oppugnati, atque à domibus expulsi, eum aversati, fuissent, nec talem ei gloriam tribuissent: sed: contrario tanquam decepti, & in extrema propter ipsum adducti pericula, mille maledictis con-scidissent. Adde quod nisi vera fuisset resurrectione, quomodo eam stabilire fingendo potuissent? An sermonis vehementia, & orationis accimonia: ut qui omnium erant imperitissimi; pecuniarum ne abundantia: atqui neque baculum habebant, neque calceamenta: generis ne claritate: atqui, nec ipsi clari, nec à parentibus clari orti: patriæ ne splendore: atqui, è regionibus erant obscuris: suæ ne multitudine: atqui, non plures quam undecim, & illi quidem dispersi: an promissionibus Magistrum: sed quibus: si enim non resurrexerat, nihil apud illos ponderis; nihil auctoritatis apud ullum habere poterant. Expende autem ridiculam Judæorum malitiam: Recordati sumus, quod seductor ille adhuc vivens dixerit post tres dies resurgam: Atqui si impostor est, & vana jactavit, quid metuitis: Cur adeò solliciti estis, tantumque studii impenditis? Metuimus, ajunt, ne discipuli eius corpus farentur, ac decipiant plebem: Sed ostendimus id nulla ratione

one clanculum fieri potuisse. Verum malicia, ut est impudens, & contentiosa, quæ stulta sunt & temeraria aggreditur: & ita ad tres dies iubent muniri sepulchrum, ut pro dogmatibus decertantes: in quo veritati seruiunt, ne quod se timere dicebant, id postea cum aliquò colore dicere possent, si hæc omissa forent. Vide autem quomodo veritati seruiunt: 1. enim agnoscunt ipsum ante mortem suam pollicitum fuisse suam resurrectionem idque intra tres dies. 2. Cum custodes adhibuerunt, testes posuerunt resurrectionis. 3. Sustulerunt dubitationem omnem fraudis: nam corpus auferri non potuit, ne supponeretur reuoluisse: cum enim esset sepulchrum in tunc cavatum, suffodi non potuit; quod fieri potuisset, si fuisset cæmentarium: oportuit itaque ut auferretur per ostium; sed & illud clausum fuit ingenti lapide, & obsignatum illorum sigillo, & custoditum à militibus: & tamen nil horum impeditur eius resurrectionem. Et ea causa fuit, cur citius resurrexerit, ne dicerent quod esset mentitus, vel quod post illud tempus, in custodito sepulchro furto fuisset sublatus. Nam citius resurrexisset criminationi non erat obnoxium; ferius verò plenum fuisset suspicionis. Oportuit itaque resurrectionem fieri ipsis assidentibus, & custodientibus, & consequenter intra tres ipsos dies; alioquin si exactis tribus diebus, & custodibus remotis, facti fuisset, res futura erat suspecta: idcircoque permisit, ut sicut voluerant, obsignarent sepulchrum, & ei assiderent; quod extremæ fuit stultitiæ, & timoris ipsos vehementer concutientis: qui enim viventem comprehenderant, mortuum verentur: quavis si homo tantum fuisset, nihil esset quod timeretur. Sed ut scirent voluntate suâ passum esse viventem, en & sigillum, & lapis, & custodes; nec tamen ipsum retinere potuerunt: hoc unum tantum effecerunt ut sepul-

Tom. III.

tura publicaretur, & resurrectio inde certior haberetur & manifestior, & inde crederetur.

Quoad 3. Ne ab alio suscitatum diceret, uti quondam contigit homini à latronibus interfecto, & in Elisæi sepulchro coniecto, unde Ecclesiastes cap. 48. *Mortuum prophetæ vit corpus eius: Ita vita sua fecit monstra, & in morte mirabilia operatus est: Divinâ Providentiâ factum est, ut in sepulchro lapideo poneretur excisus in petra, ne suffodi potuisset crederes, si opus esset cæmentarium, & eâ ratione extrahi, atque evehi potuisset; item in sepulchro novo, in quo nullus adhuc positus fuerat, ne resurrectio, alterius virtuti tribueretur: vel ut ait Ambrosius, ne alius suscitatus esse, non ipse, diceretur à perfidis: Nec otiosè ait idem Pater, alius monumentum novum dixit, alius monumentum Ioseph, quia sibi Ioseph exciderat: non habebat igitur Christus tumulum suum: Mortis victor, mortis tumulum suum non habet: quæ enim communio tumulo, & Deo? Ac ne putes id temerè accidisse, huc spectat quod de Christi sepultura scripsit Isaias, c. 53. *Dabit impius pro sepultura: & divites pro morte sua: quod aliter, & sic habet Hebræa, dedit cum impijs sepulchrum eius: quia juxta Calvariæ locum, ubi latrones sepeliri solitum erat: Et cum divite, in mortibus suis: quia positus est, in sepulchro hominis divitis, nempe Iosephi. Ex quibus omnibus patet sublata fuisse causas non credendæ resurrectionis. Ac ne credas nos uti tantum argumentis negativis.**

II. Probatio est: Quia omnis generis testimonia accesserunt secundum illud 1. Ioan. 5. *Tres sunt qui testimonium dant in celo, pater, Verbum, & Spiritus Sanctus: & tres sunt qui testimonium dant in terra spiritus, aqua, & sanguis. Et terra quidem testimonia dedit mortis: nam spiritus corpus deseruit, secundum illud Ioan. 19. Et in linato capite erasit spiritum: de quo*

T t

prius

prius dixerat: *In manus tuas Domine commendo Spiritum meum*; quod exponens Innoc. 3. in Decretal. Gregorij lib. 3. Titulo 51. De celebratione Missarum cap. 8. In quadam: Hinc manifestè probatur, quod spiritum habebat, non solum flatum vitalem, sed animam rationalem, de qua dixerat: *Tristis est anima mea usque ad mortem, & potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum sumendi eam.* Aperto autem Christi latere ab uno è militibus, continuo exivit sanguis & aqua: quâ ratione indubitata fuit mors Christi: fluxus enim totius sanguinis, infert interemptionem animalis, nam vita in sanguine est & quod totus fluxerit patet ut diximus, ex succedente fluxu aquæ: aquæ autem fluxus ostendit resolutionem corporis naturalis in sua principia: nomen enim aquæ debet sumi propriè: & significat aquam elementarem: quod quia extraordinarium fuit, ne fides abesset, subiecit Ioannes; *Et qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium eius.* Ex quo loco idem Papa loco citato, colligit quoque veritatem corporis Christi & Humanitatis ipsius: rationalis quippe anima non posset vivificare nisi corpus humanum, ex quibus simul unitis verus homo consistit. Ut verò fuit verus spiritus, & verus sanguis, ita quoque pura aqua, cum Christus sit veritas, & à veritate omnis fallacia sit penitus aliena; possitque naturaliter compositum in componentia, & elementatum in elementa resolvi; verusque exiterit sudor ipsius, sicut guttæ sanguinis decurrentia in terram. Nam cum ad compositionem humani corporis quatuor elementa concurrant; & ad vegetationem ejusdem quatuor humores illis consimiles; ut veritatem humani corporis expressius in Christo demonstraret Ioannes, unum ex illis, & unum ex istis expressit; ex elementis aquam, ex humoribus sanguinem: in quibus duobus, duo maximè, Redemptionis videlicet, & Rege-

nerationis mysteria elucet: addo & mortis testimonia in eorum effusione.

Iam cælum testimonia dedit Resurrectionis. Pater quidem miraculis innumeris; & missis Angelis; & hominibus suscitatis: quoniam multorum Sanctorum corpora suscitata sunt, & apparuerunt multis in civitate: Angeli autem annuntiaverunt mulieribus, quoniam Pater suscitavit Filium suum: efficiencia enim resurrectionis Patri tribuitur: quia opus fuit divinæ potentia, quæ singulariter Patri conceditur per attributionem.

Filius pluribus modis eandem testatus; est variis apparitionibus, pluribus modis factis, exhibitione sui corporis; visu, tactu, attractione, vulnerum exploratione, manducatione, argumentatione, nam verum corpus ostendit, cum se iussit tangi; *Palpate & videte quia spiritus carnis & ossa non habet*: probavit vitam animalis, cum vidit & locutus est, & progressus est, & comedit, *habetis hic aliquid quod manducetur?* Probavit vitam rationalem, cum discurret, & argumenta intulit: quæ probationes, suppositâ ipsorum dispositione, omnem ab Apostolorum animis dubitationem sustulere, cum ipsi nolent credere, nisi tangerent, vellent autem credere, si tangerent; deberent autem credere, ratione multatum probationum; ad hæc, revocatione in memoriam eorum quæ docuerat: *Hæc sunt verba quæ ego dicebam vobis, cum essem vobiscum*; Item, obiurgatione, & reprehensione, *O stulti, & tardi corde ad credendum omnibus quæ locuti sunt prophetae*: Et ad Thomam, *Quia vidisti me, Thoma, credidisti*: Item, *Noli esse incredulus, sed fidelis*: Item, *Et exprobravit incredulitatem eorum, quia illi qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt.*

In quo adverte aliud esse objectum fidei, aliud propositionem objecti fidei. Objectum fuit ipsa Christi resurrectio divinitus facta, quæ fuit objectum materiale fidei, at forma
le fuit

le fuit revelatio huius objecti, & autoritas divina. Sed propositio fuit multiplex: omnis autem sufficere potuit bene disposito ad credendum, sed malè dispositis opus fuit multis modis: & hoc fuit in Apostolis, qui credere noluerunt, & cæteris motivis credendi non fuerunt contenti: nisi viderent & palparent; quorum infirmitati ita Christus se accommodavit, ut omne genus probationum illis attulerit, Deniq; eos Christus convicit allegatione Scripturarum, & eartum expositione: *Et incipiens à Moyse & Prophetis, interpretabatur eis Scripturas, quæ de ipso erant.* Et illud aliud, *Et aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas.* Quia non tantum illuminavit, ut Doctor proponens exterius, & tantum exponens sermone; sed etiam ut Deus, docens interius, & tribuens intelligentiam, unde dubitare non poterunt post tantam illuminationem.

Spiritus autem Sanctus dedit testimonium in omnibus Scripturis, cum & in Lege, & in omnibus Prophetis, & in Psalmis, locus sit de Christi Domini resurrectione: Dedit etiam testimonium per descensum in Apostolos, quo tempore illud impletum est quod dicitur in Ioanne cap. 15, *Ille testimonium perhibebit de me: quod factum variis signis, & virtutibus, sanitate, prophetiis, linguarum generibus & multorum mortuorum resurrectione, quæ non potuit fieri in nomine eius, qui non fuisset inter mortuos liber, & qui in se mortis imperium non superasset.*

Iam quid memorem inferiora quidem, sed certa testimonia, Angelorum, Magdalenæ, Mulierum, ipsius Petri, decem Apostolorum, qui Thomæ dixerunt, *Quia vidimus Dominum:* Denique ipsius Thomæ, cuius infidelitas, & pertinacia maximum fuit eiusdem rei testimonium: Nam eò pervicaciæ devenerat, quo infidelis quisque, & maxime difficilis ad fidem; ut ne aliorum quidem sermonem audire, ac ferre posset, tan-

quam forent deliramenta: Lucæ 24 *Et visum ante illos, sicut deliramentum verba ista, & non crediderunt illis.* Unde ab illis ipse Thomas discessit, nec decem referentibus se Christum suscitatum vidisse, fidem adhibuit, quasi ipsi non satis explorassent, ac veritatem carnis probassent: quod ubi curiosissime fecit, coactus est veritatem summâ devotione fateri, exclamans, *Dominus meus, & Deus meus.* Et ita Discipulorum infidelitas magnum fuit veritatis argumentum, ne diceret eos ex levitate credidisse, cum scriptum sit, *Qui credit cito, levis est corde:* Ad hæc quia occasionem Christo dederunt, varias afferendi probationes, & quoad sensus ipsos, & quoad intelligentiam; quod in aliis mysteriis factum non legimus, ut hoc supra omnia potissimum, ac præcipue confirmaretur.

Sequitur unica Conclusio. Ut cogites quam indignum sit & temerarium, & quam intolerabile, ubi habeas tam multiplices tamque certas probationes, ob minimam difficultatem occurrentem de re adeo constante dubitare; quod solent homines impii, quos una impietatis difficultas plus movet, quam tot attestata testimonia: ut scilicet in illis impleatur, sermo ille; *Quia odio habuerunt me gratis:* uti Apostolus Thomas, qui sola animi pervicacia, & animi dolore, se ad incredulitatem, tot neglectis testimoniis, obfirmavit.

Sed adversus tantam testium nubem, & autoritatem, quid obiicere potest impietas, & incredulitas?

AD I. Statum corporis adeò deformem & perditum morte; Sed quid illud obesse potest Resurrectioni, si cogites unitum fuisse hoc corpus divinitatis; de quo consequenter dictum est; *Non dabit sanctum suum videre corruptionem: 2. Potuisse Deum*

Deum, sine opera viri, illud in utero Virginis formare: cur itaque eadem virtus non illud iterum formare poterit in tumulo; 3. Quotidie artificem opus suum vetus, & collapsum redintegrate; cur igitur id Deus non poterit; Vide figulum ubi vas finxit elegans, si ante coctionem frangatur, nunquid potest illud iterum fingere? nunquid idem potest in suo opere cerarius? Idem aurifex? Cur id unus non poterit, qui omnia potest Deus.

An 2. quod Iudæi calumniati sunt, Discipulos Christi, corpus ejus esse furatos, secundum illud Matth. 28. *Dicite quia Discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt eum nobis dormientibus: Et divulgatum est verbum istud apud Iudæos usque in hodiernum diem:* Sed vide homines ridiculos ex ipsorum, diligentiam: Nam & custodes adhibuerant, & sigillo munierant: Quid ergo jam queruntur de furto; Item eadem calumnia refellitur ex custodum testimonio? *Nam quidam de custodibus venerunt in civitatem, & nuntiaverunt Principibus Sacerdotum omnia quæ facta fuerant.* Item ex eorum super eâ re coacto concilio, & ex datâ custodibus pecuniâ, secundum illud. *Et congregati cum senioribus, consilio accepto, copiosam pecuniam dederunt militibus, dicentes, dicite, quia Discipuli ejus, nocte venerunt, & furati sunt eum, nobis dormientibus:* Vide num ipsi dormiant, qui testes adhibent dormientes. Denique ex iis quæ secunda sunt: Nam si homo semper mortuus jacuisset, & ficta foret resurrectio, unde tanta in discipulis mutatio, unde tanta constantia, unde tanta scientia, unde sic mores mutati, unde totius orbis conversio, unde fides in Christum? Finxerunt Discipuli Apollonij Thyanæi eum vitæ redditum: vide quo reciderit fabula ridicula; à quibus credita & recepta fuit.

An 3. Possideri à Turcis Sepulchrum Domini, quod esset æternum Resurrectionis ipsius testimonium: Id enim ab aliquibus jactari audio. Ita sanè Christus Sepulchrum reliquit hostibus, sed ipse corpus inde eduxit. Ad hæc,

sicut militibus cum præsens adesset, custodiendum permisit; ita enim vacuum à Turcis servari voluit, ut & ab hostibus obsequium traheret. Præterea qui seipsum, & sanctos suos in quibus semper habitat, hostibus permisit; cur non etiam sepulchrum & rupem; quamquam non excidit etiam propheta Isaïæ cap. 11. *Et erit sepulchrum ejus gloriosum* Nam quicquid conatus sit Iulianus Apostata contrailud, semper tamen mansit in gloriâ & licet in illis locis Turcæ dominentur, non tamen manet sine honore; eò undique concurrentibus Christianis:

Vidistis quam sint levia quæ nobis obicit Impietas, & audistis quibus testimoniis Fides nostra stabilita sit, & quibus authoribus credamus: Quod in universum opto vos, Auditores, in rebus fidei, & morum considerare, Nam dici non potest quàm gravibus agamus testimoniis, & quàm levibus, & planè ridiculis rationibus nitatur Impietas. Quid enim pro se afferunt Impij; sensum, difficultates, jocos, sales. Quis credat? Quis putes? Nisi videro non credam, quomodo potest id fieri, & innumera ejusmodi. Quid fides nostra? Prophetias impleras, prædictiones tot sæculorum, innumera miracula, signa, portenta, morum mutationem, vitæ sanctitatem, rationum pondera, motiva credibilitatis tot & tanta, tot sapientum testimonia, tot populorum & rationum consensum, tot sæculorum concordiam. Itaque non mirum est si pro nostra Fide tot Martyres sanguinem fuderunt: omnis ætatis, sexus, conditionis; per tot supplicia; apud omnes nationes; totque sæculis: non mirum, si multi obeandem Fidem, & persuasi ab ea, omnia sua reliquerunt, & rebus omnibus nantium remisissent; cum isti omnes impii, nihil sustinere vellent pro suis nugis, neque periclitari in ulla re, ut suas doctrinas, & effata tueantur. Hinc fieri

fieri videmus ut solidissima quæque ingenia, & prudentissima, rebus Fidei in se acquiescant: aliis vero rebus dent se ingenia turbulenta, vana, inania, superba, & omnis disciplina inimica: unde amborum dissimiles mores, & vita valde contraria: At vide ô Impie.

1. Quis nostrum solidiore nitatur fundamento: Tu tuo iudicio tu tuæ prudentiæ; immo pervicacitati; quia capere non potes, quia hoc sensui tuo adversatur, quid mihi opponis tuas difficultates? Unde illarum origo, nisi ex tua ignorantia, ex animi tui stupiditate? Quia omnia metiris sensibus tuis; nihil plus intelligis, quam quod oculi vident, quam quod manibus tangis: *Nisi videro fixuram clavos; & c. & mittam manum meam in latus, & c. non credam.* Tuæ fidei opponunt se pessimi tui mores, vivendi consuetudo, vitæ præsentis amor: Ego Divino testimonio innitor, Prophetiarum veritati, miraculorum testimoniis, Divine providentiæ: sequor in Fide summa ingenia, exempla omnium virtutum, tot rationes, tot demonstrationes; Non potuisse illam Fidem esse falsam, quæ tantam in rebus mirationem effecit; quæ tot errores sustulit; tot abolevit vitia, tantam sanctitatem induxit; quæ tot martyres habuit, quæ tanto sanguine consignata est; quam nec tyrannorum sævitia, nec tortorum immanitas, nec tormentorum atrocitas imminuere potuit; adversus quam nec mors aliquid potuit, nec Inferos portæ prævalere potuerunt; & ad quæ stabiliendam tanto consensu convenire non potuerunt gentes & nationes, adeo moribus, & legibus dissimiles: Ad hoc me movit tanta unitas & concordia, tam admirabilis sanctitas, successio non interrupta, & innumera signa, & portenta omnibus sæculis, tot testibus visa:

2. Quis nostrum agit prudentius? Tu sensibus gubernaris, & humano sensu: Ego divino. Tu terram spectes, ego cælum, Tu omnia

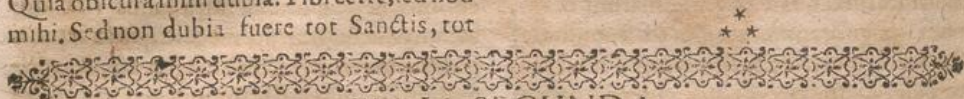
tempore concludis, ego æternitate. Tu regula dirigeris fallibili, & erronea, ego infallibili, & nunquam fallente. Tu asseris quod nescis, nos autem quod scimus, loquimur; & quod vidimus, testamur. Tu sola rerum incertitudine gubernaris, nos autem rerum infallibilitate & certitudine:

3. Quis nostrum majori periculo se exponit? Nam ut de rebus meis, tuo utus iudicio sententiam feram, ad summum me privo, aut rebus illicitis, aut rebus vanis, & bonis fugientibus, & quæ omnia intra huius vitæ ambitum concludunt. Sic mecum quæso reputa, an horum rerum iactura magna est, & æstimabilis? Dem hoc tibi, omnia, vita hac nostra præsentem terminari; nullam esse aliam vitam, nullam resurrectionem corporum, neque animorum immortalitatem; meras esse nugas quæcunque dicuntur de inferorum tormentis, & de Sanctorum beatitudine; hoc ne satis est ad tuam impietatem? sed mitto dicere hanc esse cogitationem Epicuri alicuius, aut animæ sensum: ad hæc, si hæc sint vera; nullum esse Deum, nullam religionem, nullum jus, nullas leges, nullum rerum ordinem; sed ne tecum disputem de ipsis rerum principiis, hoc demus tuæ impietati, & improbitati tuæ: Nunquid tamen melius est mihi castum fuisse quam impurum; justum quam injustum; bonum quam improbum? Cuius maior securitas, tua; an mea? Cuius major, & tutior pax, tuæ conscientiæ; an meæ? Quæ vita tranquillior, & beatior, tuæ quam tot crimina terrent; an mea quæ recte factorum conscientia consolatur? Sed verte negotium, & rem considera de integro: At si est alia vita, præter hanc præsentem, quæ sit æterna & summè misera, vel summè beata; quo loco res tuæ erunt? quod deinde remedium? quæ excusatio? hoc ne idem est in utramque partem? Vide an nostra sine paria, an æqualia, æquale periculum, an æqualis iactura? Tota alea mea, vertitur circa temporalia,

rali, circa exigua, & contemptibilia; quæ
possedisse nihil est, amisisse exigua, jactura,
contempsisse virtus: Alea tua vertitur circum
æterna, & summa; quæ possedisse summa est
& suprema felicitas, amisisse extrema miseria,
& suprema infelicitas, contempsisse summa
impietas & stulti-ia. Sed hæc omnia incerta
sunt, urges iterum? Tibi certè incerta; mihi
autem certissima, & indubitata. Saltem, ais,
sunt obscura, non tamen incerta, non dubia,
non falsa. Sed tamen quid inde concludis?
Quia obscura mihi dubia: Tibi certè, sed non
mihi. Sed non dubia fuere tot Sanctis, tot

martyribus, tot præclaris ingeniis. Et si essent
dubia vide an ad prudentiam pertineat in re
tanti momenti periclitari, in qua agitur de
summâ rerum? Equidè si falsus sum nihil mihi
deperit; sed temper magna me spe erexi &
& consolatus sum: Si deceptus es, totum
perdidisti, & quod erat præcipuum in vitâ,
quod est virtus; & quod totum est in æternitate,
quod felicitas est; ad quam nos
perducat Iesus Christus.
Amen.

FERIA SECUNDA

POST PASCHA. CONCIO.

Quàm multa ad fidem Resurrectionis nostræ
nos disponant.

Resurrexit Dominus verè. Lucæ. 24.

LICET in hoc Festo plures dies esse
videantur, censetur tamen Pascha
unica dies; quia una est solemnitas,
unde signanter dicitur, *Vna Sabbato-
rum*, quod exponens Sanctus Chrysostomus
Serm. 79. Benè una dixit, Quia resurrectionis
dies alteram nescit: resurgentium, lux mori
non potest, lux quæ mortem delet, non potest
extingui. Unica igitur est dies; sed ut ait Nazi-
anzen. Hæc dies dicitur magna & magna vic-
tima, est enim dies quam fecit Dominus. Ita
que cum sit una solemnitas, non mirum si de
una re tantum agatur, hoc est de resurrectione
seu Christo seu nostra; in cuius probatione
pergimus, uti Christus quadraginta diebus
suis discipulis suâ probavit. Sed de tanta gra-
tia dicere non possumus sine gratia. Vnde au-
tem melius gratiam petemus quam ab ea quæ

gratia plena est. AVE MARIA.

LICET non ignorem quod alicubi dixit
Philo Iudæus magnorum argumentor-
um magna de bere esse proçimia, & a-
liunde Pascha esse omnium Festorum primû,
uti ex Epiphanio illud vocante totius mundi
festivitatem & renovationem nuper diceba-
mus; Quia tamè hoc unû quærimus, ut quæ
pro nobis gesta sunt ex iis utilitatè capiamus
(neque enim sibi tantum Christus resurrexit,
sed nobis etiam, totique mundo; secundum
illud Apostoli ad Roman. 4. *Traditus est propter
delicta nostra, & resurrexit propter justificationem
nostram*) Age pergamus in operè à nobis sus-
cepto, & ostendamus quibus firmamentis
stabilita est fides quam habemus de Christi
resurrectione, secundum illud, *resurrexit verè.*
Hæc